

FOLKSKOLANS VÄN

N:r 34.

Göteborg den 21 aug. 1889.

5:te årg.

Prenumerationspris:
För 1 år kr. 2,20; $\frac{3}{4}$ år 1,85; $\frac{1}{2}$ år 1,30; $\frac{1}{4}$ år 75 öre. Postbefordringsafgiften är häri inberäknad.

Utgifningstid: hvarje onsdag.

Redaktör och ansvarig utgivare:

KARL ÅKESSON.

Redaktionens adress: Skolgatan 17.

Göteborg. Göteborgs Handelstidnings Aktiebolags tryckeri.

Annonspris:

25 öre för petitrad.

Prenumeration sker i landsorten å närmaste postanstalt, i Göteborg hos redaktionen.

Med dagens n:r följer enligt Kongl. Generalpoststyrelsens medgifvande som bilaga en af hr P. A. Lindholm författad lärokurs i svensk historia.

Prenumeration å Folkskolans Vän kan fortfarande ega rum. Pris: se ofvan!

Den nya normalplanen.

Då 1878 den första normalplanen för vårt lands folkskolor utgafs, mottogs den af mången med ganska blandade känslor. Den vardt ock, såsom någon uttryckt sig, en grufva, hvarur ämnen hemtades för en mängd tidningsuppsatser. Äfvenså vardt den föremål för ganska lifliga debatter vid landets läraremöten. Anmärkningar, berättigade och oberättigade kommo den till del. Den fick äfvenledes, såsom allt nytt i början merendels får, möta motstånd och misstänksamhet.

Ett är emellertid visst, att normalplanen af 1878, tillkommen på initiativ af statsrådet F. F. Carlsson, varit till ovärderlig nytta för vårt lands folkskolor. Inspektionsberättelserna för åren 1877—1881 innehålla på mångfaldiga ställen uttalanden om det gagn nämnda normalplan utöfvat. Och äfven de under sistidet år utkomna berättelserna om folkskolorna i riket uttala sin tillfredsställelse med den samma. Så heter det på ett ställe: »Den löslighet och oreda, som i afseende på skolans inre verksamhet förut förefunnits, har sedan normalplanen och 1882 års folkskolestadga utkommit, öfver allt fått vika för större bestämdhet och fasthet». Ett annat ställe lyder: »Denna normalplan har varit och kommer helt visst framdeles att blifva för våra skolor till synnerligt stort gagn, och jag för min del tror, att af allt det myckna goda, som i våra dagar kommit skolorna till del, är denna normalplan det förnämsta. Genom sin bestämda klass- och kursindelning och sina metodiska an-

visningar har denna normalplan i hög grad bidragit att höja de skolor, som äro afsedda för den stora mängden af vårt folk, ja varit för dessa skolor till mycken välsignelse. På alla ställen, der den följes, har den fört med sig reda och klarhet vid undervisningen och sanningsenligt måste erkännas, att på sådana ställen ej varit mycket att anmärka mot undervisningens art och beskaffenhet». Flera yttranden i samma anda skulle kunna anföras, men utrymmet hindrar oss.

Under tillämpningen af normalplanens föreskrifter har man gjort åtskilliga erfarenheter, som påkallat vissa förändringar och i synnerhet vissa tillägg till den samma. Sådana ha nu blifvit gjorda i den nya, och för dem vilja vi i det följande något närmare redogöra.

Vid utarbetandet af den nya normalplanen har man fäst afseende vid icke blott små-, folk- och fortsättningsskolor, utan äfven vid s. k. *mindre folkskolor*. Man har nemligen på grund af i synnerhet folkskoleinspektörens uttalade önsknings, »ansett nödigt icke blott att taga hänsyn till sådana slag af skolor, hvilkas organisation företrädesvis egnar sig att nöjaktigt främja undervisningen, utan äfven att gifva anvisning för undervisningens anordning i åtskilliga sådana skolor, hvilka endast kunna nödortfigt fylla behovet af undervisning i de för folkskolan föreskrifna lärokurser, men ändock måste till följd af missgynnande så väl lokala som ekonomiska svårigheter tills vidare bibehållas. Så har utom de förut i normalplanen införda slag af skolor nu ansetts behöfligt att jemväl upptaga *folkskolor, som flytta på tre stationer*, äfvensom några särskilda slag af *mindre folkskolor*, helst som just vid anordningen af undervisningen i dylika skolformer större svårighet yppar sig och behovet af någon ledning derutinnan alltså mera oafvisligt framträder».

I.

Småskolan.

Då man i den gamla normalplanen anvisade en småskola med treårig kurs endast i det fall, att denna vore flyttande,

har man i den nya tillfogat följande *anmärkning* rörande den *fasta* småskolan: »Der omständigheterna sådant påkalla och medgifva, må en tredje årsklass kunna vid fast småskola anordnas och undervisningen meddelas af samma lärarinna antingen samtidigt för hela skolan eller på skilda tider för olika afdelningar». Rörande anledningen härtill yttra komiterade: »Der antalet barn i folkskola, som är förenad med förberedande småskola tillväxer så, att svårighet möter för barnens samtidiga undervisning, kan i stället för den mindre lämpliga utvägen att låta afdelningar af barnen besöka folkskolan på olika dagar i veckan vidtagas den anordning, att en fast småskola med tre årsklasser anordnas».

På senare tider ha som bekant åtskilliga röster höjts för en *treklassig fast småskola*. Man har dock i den nya normalplanen icke vågat sig på att ställa denna skolform i jembredd med de öfriga utan gifvit den, om vi så få uttrycka oss, en undantagsställning. Och derutinnan handlade man för visso klokt. Ty om den under vissa omständigheter, såsom de af komiterade påpekade, kan vara berättigad, så måste den under andra förhållanden vara förkastlig; detta senare helst i våra dagar, då sträfvanden tendera derhän att inskränka läsarens antal, hvarför man måste vakta sig för att genom läsarens utsträckning gifva vind åt den opposition mot folkskolan, som för närvarande råder.

Det är meningen, att ofvan nämnda slag af småskola skall utgöra förberedelse till *3-klassig folkskola*, hvarför den samma måste öfvertaga en del af folkskolans kurs, såsom man bl. a. kan se af den för denna skolform upprättade läsordningen, der det upptagits katekes och alternativt geografi eller naturlära.

Rörande en sådan anordning kan man hysa sina farhågor. År 1883 yttrade rektor Kastman: »Vi hafva stora betänkligheter mot en dylik anordning», detta i synnerhet på grund af den ringa utbildning, som genom dåvarande landstingsseminarier kom de blifvande lärarinnorna till del. Sedan dess har nämnda utbildning något

förbättrats. Och om man nu på många, många ställen tryggt kan överlåta åt småskollärarinnan att inlära hela eller största delen af folkskolans 1:sta årskurs, så finnas emellertid ännu många orter, der det icke skulle gå för sig.

* * *

I afseende på lärokursen i *kristendoms-kunskap* har icke vidtagits några viktigare förändringar. Då det i den nya normalplanen heter: »Berättelser ur gamla och nya testamentet, som på samma gång de äro egnade att meddela hufvudpunkterna af den heliga historien, af barnen kunna med lätthet uppfattas», lyder motsvarande ställe i den gamla normalplanen: »Berättelser ur gamla och nya test., företrädesvis egnade att af barnen med lätthet uppfattas och att utgöra katekesundervisningens historiska grundval». Ifrågasvarande ändring utgör, om vi icke misstaga oss en återklang af de i lärobokskomitens utlåtande framställda fordringarna rörande bibl. historien.

Det skulle vara till kristendomsundervisningens fromma, om man på alla ställen iakttog normalplanens föreskrift: »Textorden i lilla katekesen böra, der så ske kan, inläras i sammanhang med de bibliska berättelser, till hvilka de lämpligast kunna anslutas». Men ännu den dag, som i dag är, pluggar man på många ställen i hela Luthers lilla katekes. En folkskoleinspektör yttrar i de senast afgifna berättelserna: »Flerstädes på landsbygden läses enligt föräldrars och skolråds önskan hela lilla katekesen i småskolornas andra klass». En annan säger: »I 40 skolor inträder, genom den påtryckning många föräldrars och några presters fordran utöfvar, katekesläsning (ej blott textorden) redan i småskolans eller småskoleafdelningens andra årsklass». I sammanhang härmed kunna vi icke underlåta att anföra några tänkvärda ord af rektor Kastman. Han skriver: »Luthers lilla katekes är skriven på ett så abstrakt och koncist språk, att det måste kosta barn af den ålder, hvare de, som besöka småskolan, vanligen befinna sig, mycket arbete att inpregla den i minnet. Huru många tårar har ej arbetet härmed afpressat de små? Männe man härmed har väckt barnens kärlek till denna bok, i hvilken vår kyrka på ett populärt sätt framställer sin bekännelse, och hvilken barnen just därför böra ej endast fästa i minnet, utan och lära att begripa och älska. Huru mycket lättare kan man ej nå detta mål, om barnen vid mognare år få så småningom inlära de sanningar, Luthers lilla katekes innehåller, och göra det i sammanhang med utvecklingen! Stycken i lilla katekesen blifva då en sammanfattning af det som i utvecklingen genomgått. Härigenom kommer undervisningen att byggas på rigtiga pedagogiska grunder?»

Ett särdeles befogadt tillägg utöfver hvad i föregående normalplan intagits »i allmänna förutsättningar» är af följande lydelse: »Första lärotimmen på dagen börjar med en kort bönestund».

I fråga om *modersmålet* ha bestämda föreskrifter gifvits om öfning i välskrifning. Undervisningen i denna var, om vi så få uttrycka oss, ganska styfmoderligt behandlad i föregående normalplan. I vissa skolor kom den samma nemligen att bedrivas endast som tyst öfning. Det är naturligtvis omöjligt att komma till ett tillfredsställande resultat med en sådan anordning, ty välskrifningen kräver en kraftig tillsyn och många upplysningar, om barnen skola få någon ordentlig stil. Vi ha härmed icke velat säga, att välskrifningen icke understundom kan bedrivas som tyst öfning, men att uteslutande bedriva den som sådan är ett bestämdt misstag, som ock nu blifvit rättadt.

I lärokursen för *räkning* upptages icke blott såsom i den gamla normalplanen sammanläggning och frändragning inom talområdet 1—100 utan äfven *mångfaldigande och delning med ensiffriga faktorer*. De »metodiska anvisningarna» ha i väsentlig mån fullständigats. Så heter det: »Den skriftliga räkningen bör steg för steg förberedas genom muntliga öfningar med användande af åskådningsmaterial. Vid skriftlig räkning bör iakttagas, att siffrorna skrivas väl. Skrifningen af siffror bör ock öfvas på särskild tid». Särskild uppmärksamhet bör, enligt komite-rades mening, »egnas åt den lemnade metodiska anvisningen rörande skilnaden emellan det slag af muntlig räkning, som bör steg för steg föregå och förbereda den skriftliga räkningen, och den öfning i hufvudräkning, som afser tillämpning af det förut inlärdas».

»I afseende på *åskådningsöfningarna* samt behandlingen af de i småskolan förekommande öfningsämnen har», yttrar komite-r., »förändring endast i några få afseenden ansetts erforderlig».

S. Heegaards tankar om religionsundervisningen. Religionslärarens ansvar.

I verkligheten är undervisningen i kristendom öfver hufvud den svåraste uppgift, som kan gifvas en lärare, derest icke det hela består i ett blott upphörande af utantill inlärdas lexor och ett platt resonnerande, hvaraf barnen alldeles icke mottaga något intryck. En religionslärare skall betänka, att hvart och ett af de barn, som han har framför sig, en gång i framtiden kommer att utstå allvarliga strider, ty ingen, som icke dör i sin tidiga ungdom, undgår den kamp, om hvilken vi här ofvan talat, och i hvilken ett afgörande skall ega rum; om afgörandet icke kommer förr, så kommer det på döds slaget. Han skall vidare betänka, hvilka förfärliga lidanden en sådan kamp kan medföra, och att han sjelf som lärare därför påtagit sig ett stort ansvar. Är efter år sänder han barn från skolan ut i lifvet, och när skolans dörr slutit sig efter dem, glömmes han det ena efter det andra; men hvad han sjelf glömmes, skall

hans samvete påminna honom om, när tiden gått, och lifvet bringar följderna af hans likgiltighet och försumlighet i dagen. Våra öfverträdelse och försummelse hafva lika stor växtkraft som de sädeskorn, hvilka blifvit funna i Egyptens tusenåriga kungagrafvar. När vi sjelfva för länge sedan hafva glömt dem, framstå de en dag för oss så lifligt, som om de vore från i går, och nu icke längre ensamma. utan i förbindelse med en hel rad af följder, hvilka alla ställa oss till ansvar. Med detta ansvar för ögonen kunna vi väl förstå, att en lärare, äfven om han hyser mångahanda tvifvel med hänsyn till kristendomen, kan öfvertaga undervisningen i t. ex. skrifning, räkning och öfver hufvud sådana ämnen, som ligga det religiösa tros-lifvet fjernare, och som man på denna grund och i detta sammanhang kunde kalla neutrala, änskönt de ej äro det i strängaste mening. Deremot förmå vi icke fatta, huru en lärare, som sjelf är utan tro, en lärare, hos hvilken tron är som en död fluga, eller som t. o. m. är en motståndare till kristendomen, vill eller vågar åtaga sig undervisningen i *religion*, då han vid de konstiga tydningar, omskrifningar och bortförklaringar, han vid hvarje steg måste göra, ljuger för både sig sjelf och barnen. Om den personliga öfvertygelse och värme, som skulle gifva hans ord till barnen ett andeligt värde, som de icke på annat sätt vinna, kan i sådant fall naturligtvis icke blifva tal. En sådan religionslärarens verksamhet är och förblir död.

Men värre än allt detta är det, när lärare, de må för öfrigt vara religionslärare eller icke, eller när föräldrar äro barnen till förargelse och genom bespottelse förgifta den uppriktighetens och trons brodd, som finnes i deras själ. Sådana menniskor begå en mörkrets gerning, och om de få upplefva den dag, då de se barnet gå omkring som en fräck bespottare, som nu i sin ordning drager andra med sig, då befinna de sig med »qvarnstenen om halsen»; men medvetandet härom är något af det mest uppskakande.

I allmänhet vilja vi framhålla, att vägledning i religion är en uppgift, som i särskild grad är af *individual* natur, och att läraren bör vara medveten om denna sida af saken och aldrig lemna den ur sigte. Det gifves lärare, som säkert aldrig borde inlåta sig på att undervisa i kristendom, icke just därför att de sjelfve sakna öfvertygelse eller religiös tro, utan därför att deras individualitet är så flygtig och orolig, att de icke kunna nå det personlighetens djup eller den innerlighet och ej heller känna »den stilla andens oförgängliga väsende», som måste finnas der, hvarest religionens ande skall taga boning. Om deras ord och förmaningar äro än så välmenta och efter ordalydelsen rigtiga, förmå de dock icke göra intryck på barnens sinne eller nedlägga frön af varaktig betydelse. Hufvudsaken vid religionsundervisningen är, att barnet får med sig på vägen något af bestående värde, något, som sedan kan hjälpa det att hålla ut, när det står gentemot det verkliga lifvets pröfningar, som icke skola underlåta att infinna sig. Der-

för
genc
trycl
fron
krist
beka
beha
sten
ställ
söm
man
förm
till
fullt
lära
skrä
utesl
att
änn
hafv
till
hälli
hvar
att
staki
det
liger
barr
äfv
en v
mä
M
fasth
verk
arbet
gifve
unde
ens
gram
här
för e
i kle
upply
honor
hvar
han
orubb
så h
hällan
medle

Nr 39.

Göteborg den 25 sept, 1889.

5:te årg.

Prenumerationspris:
För 1 år kr. 2,20; $\frac{3}{4}$ år 1,85; $\frac{1}{2}$ år 1,30; $\frac{1}{4}$ år 75 öre. Postbefordringsafgiften är här i inberäknad.

Redaktör och ansvarig utgivare:
KARL ÅKESSON.
Redaktionens adress: Skolgatan 17.

Annonspris:
25 öre för petitråd; utländska: 30 öre.
Prenumeration sker i landsorten å närmaste postanstalt, i Göteborg hos redaktionen.

Utgifningstid: hvarje onsdag.

Göteborg. Göteborgs Handels- och Sjöfartets Aktiebolags tryckeri.

»Quartalsprenumeranter torde i tid förnya prenumerationen. Prenumeration från årets början kan ännu ega rum. Pris: se ofvan!»

Den nya normalplanen.

II.

Folkskolan och mindre folkskolan.

4.

I afseende på kurserna i *räkning* har liksom i de öfriga ämnen vissa ändringar blifvit vidtagna för vinnande af öfverensstämmelse med lärobokskomiténs grundsatser. Då enligt den gamla normalplanen räkneexemplen i 1:sta årskl. skulle röra sig inom talområdet 1—1,000, få nu öfnings- och tillämpningsexemplen omfatta fyrsiffriga tal i allmänhet, dock endast en eller tvåsiffriga multiplikatorer och divisorer. Enligt den gamla normalplanen inträdde behandlingen af allmänna bråk först i 4:de årskl., nu ingår »allmänna bråks betydelse och beteckning med tillämpning på division med rest» i vissa skolor redan i 2:dra eller 3:dje årsklassen. »Allmänna bråk med enklare öfnings- och tillämpningsexempel» inträda för öfrigt liksom förut i allmänhet i 4:de årskl.

Det är emellertid att märka, att i vissa skolor komma att behandlas af läran om bråk endast »allmänna bråks förvandling till decimalbråk». Och i på tre stationer flyttande folkskola äfvensom i mindre folkskola, omfattande både folk- och småskoleafdelning, skall i 4:de årskl. genomgå blott »allmänna bråks beteckning med tillämpning på division med rest». I dessa skolor kommer för öfrigt *ingen undervisning att meddelas i decimalbråk*. Liknande är förhållandet med folkskola och flyttande mindre folkskola, hvilka omfatta både folk- och småskoleafdeln., och i hvilka naturligtvis någon undervisning i allmänna bråk ännu mindre förekommer.

Något motstycke till dessa anordningar kan den gamla normalplanen icke uppvisa, men så kan den icke heller uppvisa motstycke till nämnda skolformer.

Folkskolestadgans § 13 mom. 3 lyder:

»Skolrådet ege bestämma den skilnad, som i hänseende till kunskapsfordringarna lämpligen må göras mellan gossar och flickor». Med anledning häraf lemnar normalplanen följande föreskrift: »Den inskränkning i kunskapsfordringar, som kan göras i enlighet med folkskolestadgans § 13 mom. 3, må med hänseende till lärokursen i räkning hellre bestå deri, att vid multiplikation och division i decimalbråk och allmänna bråk endast helt tal användes såsom multiplikator och divisor, än deri, att något räkningsätt uteslutes».

Af de metodiska anvisningarna anteckna vi följande:

1. Öfning i hufvudräkning (tillämpande) så väl med sak- som sifferexempel bör ställas i samband med den skriftliga räkningen och företrädesvis omfatta sådana uppgifter, som komma till användning i det praktiska lifvet. 2. I samband med de skriftliga öfningarna för multiplikation i hela tal må multiplikationstabellen säkert inläras. 3. Öfningar för uppfattning, beteckning och uppnämning af tusental och högre talsorter böra företagas i den mån sådana tal skola vid räkneundervisningen användas. 4. Endast de lagligen tillåtna sorterna böra förekomma vid räkneundervisningen. 5. Sorterna böra inläras i samband med behandlingen af hela tal. 6. När uppgifter förekomma, för hvilkas lösning fordras mer än ett räkningsätt, är det till en början lämpligt, att frågan allt efter uppgiftens egen natur upplöses i sina särskilda afdelningar, hvilka uträknas efter hvarandra; men på ett mera framskridet stadium böra sådana uppgifter först aritmetiskt tecknas och derefter uträknas. I mindre gynnsamt ordnade skolor må sådana uppgifter behandlas endast på det först nämnda sättet.

* * *

Rörande undervisningen i *geometri* förekommer icke blott såsom i den gamla normalplanen »lärokurs», utan lemnas äfven »lärogång» och »metodiska anvisningar». I den gamla normalpl. hette det: »I geometri bör undervisning meddelas i skolans högsta klass eller, der icke mer än en timme i veckan kan användas för detta ämne, både i 3:dje och 4:de årsklassen.» Enligt den nya bör undervisning i geometri lemnas i 3:dje och 4:de årsklasserna af de bäst lottade folkskolorna (littra A, B, D och E), och är för ändamålet anslagen antingen en särskild timme

för hvardera klassen eller ock en för båda klasserna gemensam timme.

Lärogången har följande utseende:

i 3:dje årskl.: uppritning, beskrifning och mätning af linier, vinklar och regelbundna fyrsidningar; beskrifning och mätning af sådana solida figurer, som hafva nämnda fyrsidningar till bas och mot grundytorna vinkelräta sidor (mätning af vinklar bör dock uppskjutas till följande årsklass);

i 4:de årskl.: uppritning, beskrifning och mätning af tresidningar, oregelbundna fyrsidningar och cirklar; mätning af vinklar; beskrifning och mätning af sådana solida figurer, som hafva förenämnda ytor till bas och mot grundytorna vinkelräta sidor.

Härtill fogas följande anmärkningar:

1. Efter behandlingen af hvarje yttig genombås motsvarande i lärokursen upptagna solida figurer. 2. I skolor, hvilka icke äro här ofvan uppräknade, kunna geometriska räkneuppgifter, som äro af större praktisk betydelse, genomgå i samband med räkneundervisningen.

Följande metodiska anvisningar lemnas:

1. När båda årsklasserna undervisas på samma timme, bör den, som icke erhåller omedelbar undervisning, sysselsättas med tysta tillämpningsöfningar. 2. Om flickorna icke deltaga i undervisningen i geometri, sysselsättas de med räkneöfningar på den för geometri anslagna tiden. 3. Vid undervisningen i geometri bör lämplig åskådningsmateriel användas.

Från landstingen.

För de anslag, som dessa beviljat till folkundervisningen m. m., vilja vi i största korthet redogöra och lemna i dag uppgifter från följande landsting:

Göteborgs: Till *blinda barns undervisning* och vård 500 kr.; till *döfstumanstalten* å Nya Varfvet 9,500 kr.; till befrämjande af *småskolors inrättande* samt understödande af redan befintliga sådana 8,000 kr.; till extra understöd åt sådana församlingar, som vidtaga *förbättringar i deras skolväsende* och andra för folkskoleundervisningens befrämjande nyttiga ändamål 2,000 kr.; till befrämjande af *slöjdundervisningen* för gossar och flickor 5,000 kr.; till skolors förseende med *materiel* 500 kr.; till *folkskoleinspektionen* 2,000 kr.

Stockholms: Till *blindundervisningens* främjande 200 kr.; till länets *idiotanstalt* 4,200 kr.; till underhåll af vanartiga gossar från länet vid *åkerbrukskolonien Hall* 500 kr.; 300 kr. till landstingsstyrelsens förfogande att till styrelsen för *Eugeniahemmet* utbetalas med 50 kr. för hvarje vid anstalten intaget obotligt sjukt och vanfört barn från Stockholms län;

i dt

ög p-

as åt så set iel

va. igt jar sk-er de

ig-la de ett ril-

de

ark

20

st-se-la, eg-ing rer ten de och

till

lla ns

Yade!
nd.

11,

spektören öfver Helsingland, R. Norén, i de senaste folkskoleinspektörsberättelserna följande upplysningar:

»En omständighet förefinnes, som redan i och för sig, men särskildt äfven, emedan den hotar att på många håll minska intresset för folkskolan, förtjenar att något utförligare vidröras. Jag menar det i vida kretsar gängse och mångfaldigt varierade talet om den från folkskolan utgångna nutida ungdomens mindre goda beskaffenhet i sedligt hänseende. Om det än torde ligga mycken öfverdrift deri, och om ungdomen i allmänhet ofta får sota för de illbragder, som begås af de sämre elementen ibland den, så kan dock icke förnekas, att *det sedliga tillståndet bland helsinglandsgutarna är det bästa*. Sorgliga exempel härför berättas ofta man och man emellan och i ortstidningarna, i synnerhet från vissa socknar. Då detta beklagliga faktum, stäldt i samband med den nutida folkundervisningen, onekligen svär emot de goda frukter, man trots sig kunna vänta af folkskolan, framkallas så lätt en viss misstämning mot den samma, en viss benägenhet att misskänna hennes betydelse och värde för folkbildningen, hvilket återigen alstrar obenägenhet mot ökade ekonomiska uppoffringar för folkskoleväsendets befrämjande. Det är icke så utan, att icke denna misstämning och obenägenhet visar starka tendenser att sätta sig djupare fast i den allmänna opinionen. Man förbiser dock härvid så lätt en hel del faktorer, som utöfva ett både vida långvarigare och vida kraftigare inflytande på barnens och ungdomens sedliga lif än hvad någonsin folkskolan med sin ännu ofta allt för knappa läro-tid förmår göra. Bland dessa faktorer må, hvad Helsingland beträffar, särskildt följande framhållas. Det må nu vara en yttring af den för helsingen utmärkande starka, men ej sällan missrigtade sjelfständighetskänslan eller en följd af den genom en vilseledd tidsanda försvagade föräldramyndigheten eller af en samfärd verkan af dessa och ytterligare ännu flere orsaker — visst är dock, att med tukten i föräldrahemmet står det i många hem ganska illa till. Detta gör, att barnen ofta få växa upp i ett för ortförhållanden kännetecknande sjelfsväld. Det händer derför ej sällan, att föräldrarna på det mest ovisa sätt motverka den tukt, folkskolan söker utöfva. Detta kan naturligtvis ej annat än inverka högst menligt på barnet, och denna verkan visar sig synnerligen just i de s. k. slyngelåren, som för det af naturen ohändiga helsingelynnu oftast är en verklig »stormperiod», då det inneboende gamla »vikingalynnet», någon gång genom rusdrycker stegradt till fullt utbildadt »berserkeraseri», åter flammar upp. Kommer så härtill, dels att alla ungdomslekar, ursprungligen i följd af en något missrigtad pietism, nu enligt gängse plägsed, äro totalt förvisade från hemmen och hänvisade till s. k. dansbanor i undanskymda skogsbackar eller till vissa mindre väl kända gårdar, der löknögreri ej sällan öfvas; dels att i folklivet en hel del »socknaseder» af rå och omoralisk beskaffenhet (såsom t. ex. de beryktade »nattloppen» med ty åtföljande sedlighetsbrott) ännu allt jemt tolereras och ursäktas, ja försvaras; dels och att så väl den dåliga pressens och litteraturens andliga som de öppna eller lönliga krogarnes materiella rusdrycker nu mera allt för lätt hitta vägen äfven till denna okritiska och lättförförda ungdom».

Så långt inspektören Norén, till hvars yttrande, för så vidt vi kunnat utforska, ej finnes motsäcke i de nämnda berättelserna.

Och inspektören i Gestrikland, G. Insulander, uppgifver som bidragande orsaker till ungdomens olater: »den i många hänseenden förvända och vilsekomna tidsandan, den dess värre mycket ofta i hemmen rådande okunnigheten och råheten, parade med sjelfsväld och bristande ömdöme samt en ytterlig klemighet och slapphet mot barnen.»

Till de citerade yttrandena behövas

inga kommentarier. Endast det vilja vi anmärka, att de tala om helt andra »plant-skolor till ungdomens sedliga förderf» än folkskolan.

Hemlandsposten vill icke kasta skulden till det af tidn. påpekade förhållandet på lärare och lärarinnor, »om de också endels hafva sin skuld deri.» »De kunna nog icke afstyra eller förhindra det, som bedrifves utom skolrummen under lofstunderna», säger tidn. Hvarför tänker den då »i främsta rummet på lärarnes och lärarinnornas pligt att hafva tillsyn öfver barnens uppförande och samlif under fristunderna?» Här har dock tidningen råkat att motsäga sig sjelf. Nej, säg rent ut på ett ordentligt sätt, att lärarne skola uppfylla sin pligt, om de försumma denna. Det tjenar mycket mer till sakens fromma än att slunga ut bland allmänheten talet om »förderfvets plantskolor».

Tidningen vill visst vara hänsynsfull mot lärarne, derutinnan har den dock icke lyckats.

Läraren bör naturligtvis vaka så mycket han kan öfver barnens förhållande under rasterna. Han kan äfven göra något i afseende på barnens uppförande under vandringen från och till skolan, men han behöfver här vid lag, såsom Hemlandsposten påpekar, en kraftig hjälp från skolrådets och föräldrarnes sida. Denna uteblifver dock mycket ofta.

Med nämnda tidning måste vi beklaga, att på många ställen »församlingens pastor mycket sällan synes till i skolorna», och att »man nästan aldrig ser en skolradsledamot i skolan året om».

Rörande föräldrarnes förhållande till skolan yttrar tidningen följande ord:

Vi göra aldrig besök vid våra skolor. Vi hafva icke den ringaste uppmuntran åt våra barns lärare och lärarinnor. Vi höra aldrig efter, huru våra egna barn uppföra sig vid skolorna. Och de ibland oss, som hafva talan vid stämmorna, tala sällan eller aldrig om att offra något i och för det ondas afhjelpande, utan säge helst, att vi sluppe lemna något bidrag till dessa skolor, vid hvilka våra barn lära sig så mycket »ofog» och så mycken osedlighet.

Men om nu alla de ofvannämnda personerna försumma sina pligter i afseende på skolan och många föräldrar äfven sina i afseende på barnens fostran i hemmet, då bör man enligt vårt förmenande låta domen drabba den skyldige och ej kasta största skulden på skolan. Vi vilja visst icke fritaga denna från skuld. Men domen bör vara rättvis.

Emellertid önska vi, att alla utfall mot folkskolan måtte få tjena som ett »gif akt» för uppfostraren. Få de det, skola de icke kunna skada hvarken folkskolan eller hennes lärare.

Den nya normalplanen.

Ytterligare några ord.

II.

Lärokurser.

Hvad undervisningen i *modersmålet* beträffar, så inför den nya normalplanen inga förändringar hvarken i fråga om kursens omfattning eller fördelningen af skriföfnin-

garna och kursen i språklära mellan de olika klasserna. Detta senare ämne kommer således att fortfarande tillhöra kursen för 3:dje och 4:de klasserna, en inskränkning, som vi icke kunnat finna annat än välgrundad. För de under mest ogynnsamma förhållanden arbetande skolorna, litt. F samt H—K, medgifves till och med, att undervisningen i språklära må utgå, något som äfven gäller om uppsatsskrifningen. Särskildt beträffande de mindre folkskolorna tro vi detta vara nödvändigt.

* * *

I fråga åter om *räkningen* är öfverensstämmelsen mellan den nya och gamla normalplanen icke lika stor, om ock på detta område skilnaden ej är så betydande som beträffande kristendomsundervisningen. Kurserna äro för somliga slag af skolor ökade, för andra deremot minskade. Hvad särskildt beträffar första klassens kurs, hvilken enligt gamla normalplanen i alla derstädes upptagna folkskolor omfattade alla fyra räknesätten, fast med begränsning inom talområdet 1—1,000, så har den förra bestämmelsen bibehållits för skolorna litt. A—E, G samt I², hvarjemte talområdet utvidgats till fyrsiffriga tal med vissa inskränkningar, under det att kursen för litt. H och I endast omfattar addition och subtraktion, en kurs, som för litt. F och K till och med gjorts gemensam för 1:sta och 2:dra folkskoleklasserna. Den fullständigare behandlingen af hela tal tillhör i litt. A—E, G samt I² andra klassen, men i öfriga skolor tredje och fjärde klasserna. För öfrigt skall allmänna bråks betydelse och beteckning i öfverensstämmelse med lärobokskommissionens yrkande föregå behandlingen af decimalbråk, hvilka i skolorna litt. A—G samt I² inträda i tredje klassens kurs, men deremot äro uteslutna från kursen i öfriga skolor. Allmänna bråk ingå i fjärde klassens kurs för litt. A, B, D och E, ehuru till något olika utsträckning. Den ökade omfattning, som första klassens kurs erhållit, synes oss fullt berättigad, då nemligen denna anordning icke åstadkommer några större svårigheter vid undervisningen, men väl bereder större omvexling i fråga om öfningsexemplen. Den stora minskningen åter i kursen för litt. H, den på tre stationer flyttande folkskolan, synes oss väl långt drifven. Särskildt vilja vi anmärka såsom en högst betänklig åtgärd, att all undervisning i decimalbråk är utesluten från denna skola. Jemföra vi här vid lag anordningarna i räkning för litt. G och litt. K, vill det synas oss, att den kurs, som i den förra skolan är föreslagen för första och andra klasserna, väl borde kunna medhinnas i de tre lägre klasserna af den senare skolan, hvarigenom åtminstone något utrymme för decimalbråk derstädes skulle kunna vinnas i fjärde klassen. I fråga om kursen för litt. F vilja vi endast framhålla den opropotionerligt stora skilnaden i omfattningen emellan nedre och öfre afdelningens kurser, oaktadt hvardera består af tvenne årsklasser. Slutligen anmärka vi här rörande kursen för de mindre folkskolorna i närmaste öfverensstämmelse med hvad vi förut yttrat

rörande för de synnerligen beträffande under litt. E samm dessa mycket setts samt emot, lag räkna äro i stånd på 1 och f net, genor kurse äro b nerlig som för li I s äfven anvis dessa ning, tal o mån ninge dervi: 1—1 skola klass. för teckn grund digt skulle ninge jade lyder sorter visnit radik det sättet gång gamla stryke är de af va rör s sorter behöf las, c fastär liga på, a läras några derför läran af he räknit efter barne vandl gamla uppgi hvilke

